Upplýsingar og svör um ástand fiskistofna, vistkerfi og áhrif fiskveiða

Sjávarútvegsráðstefnan 2017

Hörpu

16. – 17. nóvember

Guðmundur Þórðarson

Sviðsstjóri Botnsjávarlífríkissviðs

SJÁVARÚTVEGS RÁÐSTEFNAN

HAFRANNSÓKNASTOFNUN

Rannsókna- og ráðgjafarstofnun hafs og vatna

Hafrannsóknastofnun var lítt undirbúin auknum spurningum og kröfum kaupenda

?

?

?

?

!!!!

Fjórtán prósents alls afla sem landað er í heiminum er með MSC-vottun

Vottun í tuttugu ár

Fulltrúi frá MSC fékk óblíðar móttökur hér á landi fyrir tuttugu árum. Mikil breyting hefur orðið á afstöðu manna til vottunarstarfsins síðan þá. Ísland er nú með vottun á átta tegundum veiða.

GUÐSTEINN BJARNASON
gudsteinn@fiskifrettir.is

Fyrir tuttugu árum var stofnað í Bretlandi einkafyrirtækið Marine Stewardship Council, eða Sjávarnytjaráðið eins og það hefur verið nefnt á íslensku, sem hefur mótað og haft umsjón með alþjóðlegum vottunarstaðli fyrir sjálfbærar veiðar.

Gíslii Gíslason.

Á þessum tuttugu árum sem liðin eru hefur sá árangur náðst að nú eru í gildi meira en 400 vottanir á veiðum gagnvart MSC-staðlinum á heimsvísu. Vottanir þessar ná til meira en 14 prósent alls afla sem landað er í heiminum og stefnt er að því að þetta hlutfall verði komið upp í 20 prósent árið 2020.

Á síðasta ári keyptu neytendur rúmlega 730 þúsund tonn af MSC-vottuðu sjávarfangi og greiddu fyrir það samtals 5,6 milljarða dala, eða hátt í 590 milljarða króna.

Viðmiðunarreglur MSC eru byggðar á siðareglum Matvæla- og landbúnaðarstofnunar Sameinuðu þjóðanna um ábyrgð í fiskimálum, sem samþykktar voru í Róm árið 1995. Þessar siðareglur eru í reynd sá grunnur sem allt vottunarstarfið byggist á.

Til þess að fá vottun gagnvart MSC-staðlinum á tilteknar fiskveiðar fer í gang ákveðið ferli. Hér á landi eru það samtökin Iceland Sustainable Fisheries sem sjá um að sækja um MSC-vottun fyrir sjávarútveginn, bæði fyrir veiðar og veiðarfæri. Vottunarstofan Tún og aðrar sjálfstæðar og faggildar vottunarstofur hafa séð um að meta og taka út fiskveiðar við Ísland samkvæmt þeim kröfum sem MSC-staðallinn gerir.

Íslenskur sjávarútvegur stendur framarlega á heimsvísu í vottun sjálfbærra veiða og í mörgum tilvikum orðið fyrsta þjóðin til að fá vottanir á ýmsar tegundir.

Óblíðar móttökur

Á alþjóðlegu sjávarútvegsráðstefnunni World Seafood Congress, sem haldin var hér á landi í september síðastliðnum tók meðal annarra til máls Carl Christian Schmidt, sem á sínum tíma tók virkan þátt í stofnun MSC.

Hann rifjaði upp að hann hefði fengið óblíðar móttökur hér á landi fyrir tuttugu árum, um það leyti sem MSC var að byrja með vottunarþjónustu sína.

„Þegar ég kom þá til Keflavíkur tóku á móti mér reiðir fjölmiðlamenn. Það var mikil reiði hér í samfélaginu þá út í okkur," sagði hann. „Þetta er gjörbreytt núna. Menn eru fyrir löngu farnir að átta sig á mikilvægi þess að veiðarnar séu sjálfbærar."

Ekki er svo langt hagsmunaaðilar innan íslensks sjávarútvegs voru margir hverjir enn mjög efins um vottun MSC, en á fáum árum hefur Ísland haft frumkvæði og verið fyrstir í heiminum til að fá vottun á veiðum á átta tegundum: karfa, grásleppu, löngu, keilu, steinbít, blálöngu, loðnu og kola.

„Það lætur nærri að Ísland sé að verða mest vottaða fiskveiðiþjóð í heiminum og þar með trúlega ein sjálfbærasta fiskveiðiþjóðin, sem ætti að vera gott veganesti á markaði fyrir okkar vörur," sagði Gísli Gíslason, en hann er ráðgjafi MSC á Íslandi, þegar Fiskifréttir ræddu við hann í haust.

Markaðsþrýstingur

Lykillinn að þeim árangri sem náðst hefur virðist vera sú tenging við markaðinn sem frá upphafi hefur verið keppikefli MSC. Æ fleiri stórfyrirtæki á matvælamarkaðnum bætast í hóp þeirra sem setja MSC-vottun sem skilyrði viðskipta við framleiðendur sjávarafurða. Útgerðarfyrirtæki, eldisfyrirtæki og vinnslufyrirtæki eru farin að þurfa að laga sig að þessum kröfum frá markaðnum.

„Hugsjón MSC hefur ávallt verið að virkja markaðinn og ef hann gerir kröfu um MSC vottun, þá mun á endanum ofveiði í heimshöfunum heyra sögunni til," sagði Gísli Gíslason í viðtali í tímariti Fiskifrétta nú í haust.

Fyrir sitt leyti hefur markaðurinn þurft að laga sig að kröfum frá neytendum, þannig að ákveðin vitundarvakning meðal almennings er ekki síður rótin að þeim árangri sem náðst hefur, ekki síst varðandi sjávarafurðir.

> Óháðar rannsóknir sýna okkur að neytendur hafa sjálfbærni í forgangi þegar fiskur er keyptur.

„Óháðar rannsóknir sýna okkur að neytendur hafa sjálfbærni í forgangi þegar fiskur er keyptur, frekar en þegar að öðrum matvælategundum kemur," segir Richard Stobart, yfirmaður markaðsmála hjá MSC. „En góðar fyrirætlanir duga ekki til. Það er spennandi að elda sjávarfang og við viljum hvetja neytendur til að velta því fyrir sér hvernig maturinn þeirra er veiddur og hvernig bláa MSC-merkið hjálpar til við að tryggja að nóg verði til af honum um ókomna tíð."

Enn er tæpur þriðjungur allra fiskstofna ofveiddur á heimsvísu, svo vitað sé. MSC segir það samt líklega vanmat því víða hafi formlega ekki verið lagt neitt mat á veiðar þannig að upplýsingar um þær skorti.

Á ráðstefnunni í september tók Schmidt fram að alþjóðlega vottunarstarfið væri enn í mótun og margt eftir ógert: „Þetta er í rauninni ungt. Við erum enn að ræða saman og átta okkur á því hvernig best er að gera þetta."

HAFRANNSÓKNASTOFNUN
Rannsókna- og ráðgjafarstofnun hafs og vatna

Um hvað spyrja vottunaraðilar?

- Veiðar
  - Varúðarmörk (B_{lim}, B_{pa})
  - Sjálfbærni (F_{lim}, F_{pa}, F_{MSY})
- Vistspor
  - Áhrif veiðarfæra
  - Meðafli
- Stjórn veiða
  - Stjórnkerfi
  - Aflareglur

Stofnmat og ráðgjöf

Skýrslan hafði ekki breyst að ráði í yfir 14 ár

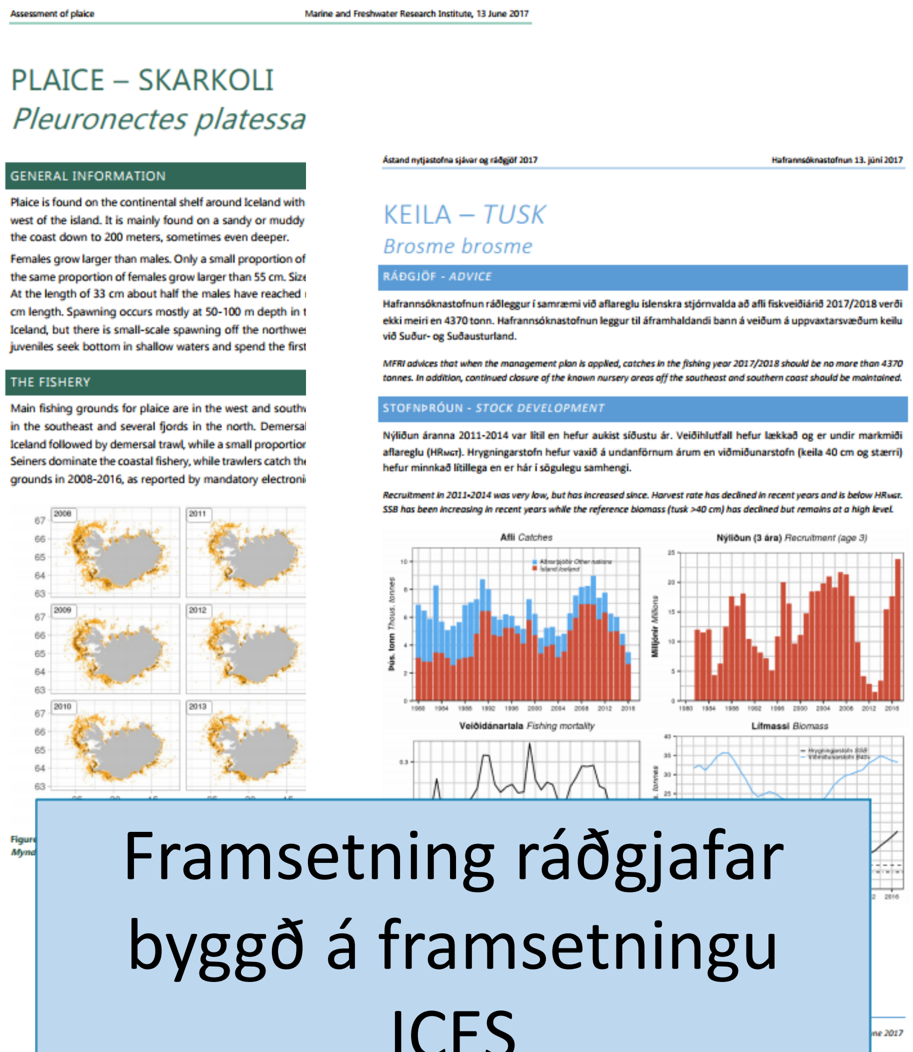

Framsetning ráðgjafar byggð á framsetningu ICES

Stofnmat og ráðgjöf

- Aflareglur fyrir helstu stofna
  - Þorskur, ýsa, ufsi, gullkarfi, síld, loðna, langa, keila.
  - Beðið um aflareglu fyrir grálúðu, steinbít og skarkola
- Ráðgjafarreglur sem byggja á nálgun ICES oftast byggðar á vísitölu veiðihlutfalls.
- Varúðarmörk (B_{lim}) og aðgerðarmörk (B_{pa}) eða ígildi þeirra vantar fyrir mjög marga stofna.
- Ekki tekið tillit til fjölstofnaáhrifa.

HAFRANNSÓKNASTOFNUN
Rannsókna- og ráðgjafarstofnun hafs og vatna

Vistspor veiða

- **Yfirlit yfir helstu áhrifaþætti af mannavöldum á vistkerfið**
- **Samantekt um fiskveiðar**
    - Þarfnast meiri vinnu
- **Ráðgjöf um tindaskötu, aðrar tegundir gætu fylgt í kjölfarið.**
- **Verkefni á Hafró**
    - Samstarf við iðnaðinn um skráningu botndýra í veiðum
    - Aukin áhersla á mat á magni meðafla sem og rannsóknir til að minnka hann
    - Kortlagning búsvæða, vöktun í haustralli
    - Skráning á plasti

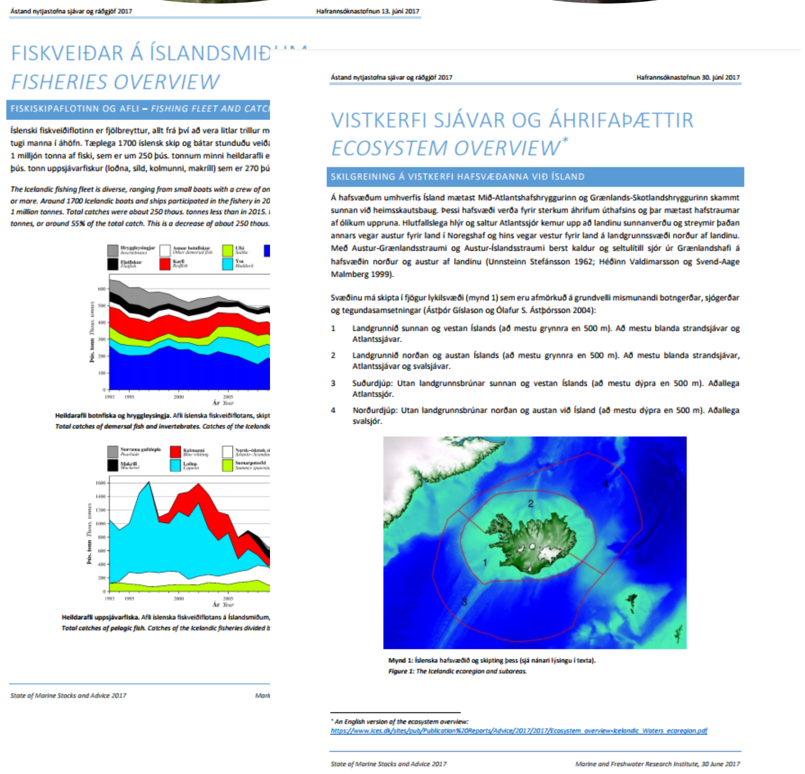
Ástand nytjastofna sjávar og ráðgjöf 2017 Hafrannsóknastofnun 13. júní 2017

FISKVEIÐAR Á ÍSLANDSMIÐ...
FISHERIES OVERVIEW

FISKISKIPAFLOTINN OG AFLI – *FISHING FLEET AND CATC...*

Íslenski fiskveiðiflotinn er fjölbreyttur, allt frá því að vera litlar trillur m... tugi manna í áhöfn. Tæplega 1700 íslensk skip og bátar stunduðu veiða... 1 milljón tonna af fiski, sem er um 250 þús. tonnum minni heildarafli e... þús. tonn uppsjávarfiskur (loðna, síld, kolmunni, makríll) sem er 270 þú...

The Icelandic fishing fleet is diverse, ranging from small boats with a crew of on... or more. Around 1700 Icelandic boats and ships participated in the fishery in 20... 1 million tonnes. Total catches were about 250 thous. tonnes less than in 2015. ... tonnes, or around 55% of the total catch. This is a decrease of about 250 thous. ...

Ástand nytjastofna sjávar og ráðgjöf 2017 Hafrannsóknastofnun 30. júní 2017

VISTKERFI SJÁVAR OG ÁHRIFAÞÆTTIR
*ECOSYSTEM OVERVIEW**

SKILGREINING Á VISTKERFI HAFSVÆÐANNA VIÐ ÍSLAND

Á hafsvæðum umhverfis Ísland mætast Mið-Atlantshafshryggurinn og Grænlands-Skotlandshryggurinn skammt sunnan við heimsskautsbaug. Þessi hafsvæði verða fyrir sterkum áhrifum úthafsins og þar mætast hafstraumar af ólíkum uppruna. Hlutfallslega hlýr og saltur Atlantssjór kemur upp að landinu sunnanverðu og streymir þaðan annars vegar austur fyrir land í Noregshaf og hins vegar vestur fyrir land á landgrunnssvæði norður af landinu. Með Austur-Grænlandsstraumi og Austur-Íslandsstraumi berst kaldur og seltulítill sjór úr Grænlandshafi á hafsvæðin norður og austur af landinu (Unnsteinn Stefánsson 1962; Héðinn Valdimarsson og Svend-Aage Malmberg 1999).

Svæðinu má skipta í fjögur lykilsvæði (mynd 1) sem eru afmörkuð á grundvelli mismunandi botngerðar, sjógerðar og tegundasamsetningar (Ástþór Gíslason og Ólafur S. Ástþórsson 2004):

1 Landgrunnið sunnan og vestan Íslands (að mestu grynnra en 500 m). Að mestu blanda strandsjávar og Atlantssjávar.
2 Landgrunnið norðan og austan Íslands (að mestu grynnra en 500 m). Að mestu blanda strandsjávar, Atlantssjávar og svalsjávar.
3 Suðurdjúp: Utan landgrunnsbrúnar sunnan og vestan Íslands (að mestu dýpra en 500 m). Aðallega Atlantssjór.
4 Norðurdjúp: Utan landgrunnsbrúnar norðan og austan við Ísland (að mestu dýpra en 500 m). Aðallega svalsjór.

Mynd 1: Íslenska hafsvæðið og skipting þess (sjá nánari lýsingu í texta).
Figure 1: The Icelandic ecoregion and subareas.

* *An English version of the ecosystem overview:*
https://www.ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2017/2017/Ecosystem_overview-Icelandic_Waters_ecoregion.pdf

State of Marine Stocks and Advice 2017 *Marine and Freshwater Research Institute, 30 June 2017*

HAFRANNSÓKNASTOFNUN
Rannsókna- og ráðgjafarstofnun hafs og vatna

Að lokum

Auknar kröfur kaupenda hafa leitt til:

- Breyttrar framsetningar á ráðgjöf
- Aukinnar vinnu við að svara fyrirspurnum vottunaraðila

Hafrannsóknastofnun mun á næstu árum leggja meiri áherslu á:

- Miðlun upplýsinga
- Vistkerfisnálgun í ráðgjöf